

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ
ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ
ΥΠΟΘΕΣΗ MOHD κατά της ΕΛΛΑΔΟΣ

(Προσφυγή υπ' αριθ. 11919/03)

ΑΠΟΦΑΣΗ
ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ
27 Απριλίου 2006

*Η παρούσα απόφαση θα καταστεί οριστική
υπό τις οριζόμενες στο άρθρο 44 § 2 της Συμβάσεως προϋποθέσεις.
Ενδέχεται να τύχει βελτιώσεων ως προς τη μορφή.*

Στην υπόθεση Mohd κατά της Ελλάδος

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Πρώτο Τμήμα),
συνεδριάζον σε τμήμα, στη σύνθεση του οποίου μετέχουν οι δικαστές :

Λ. ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ, Πρόεδρος,

Κ.Λ. ΡΟΖΑΚΗΣ,

F. TULKENS,

N. VAJIC,

A. KOVLER,

D. SPIELMANN,

S.E. JEBENS,

και ο S. NIELSEN, Γραμματέας του Τμήματος.

Αφού διασκέφτηκε σε συμβούλιο στις 6 Απριλίου 2006.

Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, η οποία υιοθετήθηκε κατά την ως άνω ημερομηνία:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση εισήχθη δυνάμει της (υπ' αριθ. 11919/03) προσφυγής, την οποία κατέθεσε κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας ένας υπήκοος του Bangladesh, ο Raza Ali Mohd («ο προσφεύγων»), ο οποίος προσέφυγε ενώπιον του Δικαστηρίου την 1^η Απριλίου 2003 δυνάμει του άρθρου 34 της Συμβάσεως για την Προάσπιση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Ο προσφεύγων εκπροσωπείται από τον Δικηγόρο Αθηνών Β. Παπαδόπουλο. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τον εξουσιοδοτημένο εκπρόσωπο του πληρεξουσίου της, Σ. Σπυρόπουλο, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Ο προσφεύγων διετύπωνε παράπονα, κυρίως, υπό το πρίσμα του άρθρου 5 § 1 της Συμβάσεως, ως προς τη νομιμότητα της κρατήσεώς του.

4. Της προσφυγής επελήφθη το Πρώτο Τμήμα του Δικαστηρίου (άρθρο 52 § 1 του Κανονισμού). Στο πλαίσιο αυτού, το τμήμα στο οποίο ανετέθη η εξέταση της υποθέσεως (άρθρο 27 § 1 της Συμβάσεως) συγκροτήθηκε συμφώνως προς το άρθρο 26 § 1 του Κανονισμού.

5. Την 1^η Νοεμβρίου 2004, το Δικαστήριο μετέβαλε τη σύνθεση των τμημάτων του (άρθρο 25 § 1 του Κανονισμού). Η παρούσα προσφυγή ανετέθη στο πρώτο τμήμα, όπως ανασυγκροτήθηκε (άρθρο 52 § 1).

6. Με την από 19 Μαΐου 2005 απόφαση, το Δικαστήριο έκανε μερικώς δεκτή την προσφυγή.

7. Τόσο ο προσφεύγων όσο και η Κυβέρνηση κατέθεσαν εγγράφως παρατηρήσεις επί της ουσίας της υποθέσεως (άρθρο 59 § 1 του Κανονισμού).

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

I. ΟΙ ΙΔΙΑΙΤΕΡΕΣ ΠΕΡΙΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΕΩΣ

8. Ο προσφεύγων γεννήθηκε το 1971 και διαμένει στην Αθήνα.

9. Στις 3 Δεκεμβρίου 2000, ο προσφεύγων, κάτοχος ισχύουσας κάρτας παραμονής, συνελήφθη για διάθεση πλαστών CD μουσικής. Στις 4 Δεκεμβρίου 2000, το Πλημμελειοδικείο Αθηνών τον καταδίκασε σε φυλάκιση τεσσάρων μηνών, μετατρέψιμη σε πρόστιμο (απόφαση 97028/2000).

10. Την ίδια ημέρα, ο προσφεύγων, ο οποίος δεν εξαγόρασε την ποινή του, εφεσίβαλε την απόφαση αυτή. Παρά το ανασταλτικό αποτέλεσμα της εφέσεώς του, ο προσφεύγων δεν αφέθη ελεύθερος αλλά οδηγήθηκε εκ νέου στο αστυνομικό τμήμα. Ο προσφεύγων ισχυρίζεται, στο σημείο αυτό, ότι στις ερωτήσεις τόσο του ιδίου όσο και των φίλων του, οι αστυνομικοί απαντούσαν ότι κρατείται εν όψει της απελάσεώς του.

11. Η διαταγή απελάσεως, βάσει του άρθρου 27 § 1 του ν. 1975/1991 περί διοικητικής απελάσεως των αλλοδαπών, εξεδόθη στις 11 Δεκεμβρίου 2000. Στις 29 Ιανουαρίου 2001, ο προσφεύγων κατέθεσε ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας αίτηση αναιρέσεως κατά της εν λόγω διαταγής. Στις 9 Φεβρουαρίου 2001, το ανώτατο δικαστήριο ανέστειλε προσωρινώς (προσωρινή διαταγή) τη διαταγή απελάσεως μέχρις ότου η Επιτροπή Αναστολών του Συμβουλίου της Επικρατείας αποφανθεί επί του ζητήματος. Ο προσφεύγων αφέθη ελεύθερος στις 17 Φεβρουαρίου 2001.

12. Στις 20 Ιουνίου 2001, το Εφετείο Αθηνών αθώωσε τον προσφεύγοντα όσον αφορά την πράξη της διαθέσεως πλαστών CD μουσικής (απόφαση 7186/2001). Στις 30 Αυγούστου 2001, η Επιτροπή Αναστολών του Συμβουλίου της Επικρατείας ανέστειλε τη διαταγή απελάσεως επειδή ο προσφεύγων είχε αθωωθεί από τα ποινικά δικαστήρια και, ως εκ τούτου, ο λόγος για τον οποίο είχε διαταχθεί η απέλασή του, δεν ίσχυε πλέον (απόφαση 575/2001).

13. Η συζήτηση ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας όσον αφορά την αίτηση ακυρώσεως την οποία κατέθεσε ο προσφεύγων κατά της διαταγής απελάσεως, έλαβε χώρα στις 2 Οκτωβρίου 2001. Στις 22 Απριλίου 2003, το Συμβούλιο της Επικρατείας, υπό το φως της αποφάσεως 7186/2001 η οποία αθώωνε τον προσφεύγοντα, ακύρωσε τη διαταγή απελάσεως επειδή δεν συνέτρεχε πλέον λόγος υπάρξεώς της (απόφαση 1113/2003).

II. ΟΙΚΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

14. Κατά το άρθρο 27 § 6 του ν. 1975/1991, ο οποίος είχε εφαρμογή, την περίοδο κατά την οποία έλαβαν χώρα τα περιστατικά, επί της απελάσεως των αλλοδαπών με διοικητική απόφαση, ήταν δυνατόν αλλοδαπός να κρατείται υπό την προϋπόθεση ότι τελούσε υπό διοικητική απόφαση απελάσεως του Υπουργείου Δημοσίας Τάξεως, η εκτέλεση της οποίας εκκρεμούσε, και υπό την προϋπόθεση ότι είχε κριθεί επικίνδυνος για τη δημόσια τάξη ή ύποπτος φυγής.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

I. ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΡΟΒΑΛΛΟΜΕΝΗΣ ΑΙΤΙΑΣΕΩΣ ΓΙΑ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 5 § 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

15. Η προσφεύγων παραπονείται ότι κρατήθηκε παράνομα από τις 4 έως τις 11 Δεκεμβρίου 2000 και από τις 9 έως τις 17 Φεβρουαρίου 2000. Επικαλείται το άρθρο 5 § 1 της Συμβάσεως, το οποίο ορίζει τα εξής σχετικά :

«1. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην ελευθερία και ασφάλεια. Κανένας δεν επιτρέπεται να στερηθεί της ελευθερίας του, εκτός από τις ακόλουθες περιπτώσεις και σύμφωνα με τη νόμιμη διαδικασία :

(...)

στ) εάν πρόκειται για νόμιμη σύλληψη ή κράτηση ατόμου με σκοπό να εμποδιστεί να εισέλθει παράνομα στη χώρα, ή κατά του οποίου εκκρεμεί διαδικασία απέλασης ή έκδοσης.»

A. Ισχυρισμοί των διαδίκων

16. Ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι κράτηση, πριν ακόμα εκδοθεί διαταγή απελάσεως, δεν είναι νόμιμη κατά την έννοια της Συμβάσεως. Το να δεχθούμε ότι το άρθρο 5 § 1 στ) αφορά και την περίοδο προετοιμασίας μιας διαταγής απελάσεως, θα σήμαινε ότι εγκαταλείπεται ένα άτομο άνευ ουδεμιάς προστασίας αντιμέτωπο με την αυθαιρεσία των εθνικών αρχών. Ισχυρίζεται ότι η απόφαση να τεθεί υπό κράτηση από 4 έως 11 Δεκεμβρίου 2000, ήταν εντελώς αυθαίρετη, διότι δεν είχε διαταχθεί από καμία δικαστική αρχή. Ως προς την κράτησή του από 9 έως 17 Φεβρουαρίου 2001, ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι ήταν και αυτή παράνομη και ουδόλως δικαιολογημένη.

17. Η Κυβέρνηση ισχυρίζεται, όσον αφορά την πρώτη επίμαχη χρονική περίοδο, ότι την κράτηση του προσφεύγοντος δικαιολογούσε το γεγονός ότι «ήταν σε εξέλιξη» διαδικασία απελάσεως. Το γεγονός ότι η διαταγή απελάσεως εξεδόθη επτά ημέρες αργότερα, δεν θα μπορούσε να συνιστά παραβίαση της Συμβάσεως, στο μέτρο που το εν λόγω χρονικό διάστημα υπήρξε βραχύ και αναγκαίο προκειμένου να ολοκληρωθούν οι απαιτούμενες διατυπώσεις για να αποφασισθεί εάν συνέτρεχε λόγος απελάσεως ή μη του προσφεύγοντος. Όσον αφορά τη δεύτερη επίμαχη χρονική περίοδο, η Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι η προσωρινή διαταγή η οποία εξεδόθη από το Συμβούλιο της Επικρατείας στις 9 Φεβρουαρίου 2001, δεν αποτελούσε δικαστική απόφαση αυτή καθαυτή. Ως εκ τούτου, δεν επέβαλλε στις αστυνομικές αρχές την υποχρέωση να αφήσουν αμέσως ελεύθερο τον προσφεύγοντα, αλλά σκοπό είχε μάλλον την αποφυγή της απελάσεώς του πριν αποφανθεί σχετικά η Επιτροπή Αναστολών. Από επιείκεια, λοιπόν, η διοίκηση απεφάσισε να αφεθεί ελεύθερος ο προσφεύγων μερικές ημέρες αργότερα.

B. Εκτίμηση του Δικαστηρίου

18. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι στο άρθρο 5 § 1 απαριθμούνται όλες ανεξαιρέτως οι περιπτώσεις στις οποίες τα άτομα δύνανται νομίμως να στερηθούν της ελευθερίας τους, και, ασφαλώς, οι προϋποθέσεις αυτές χρήζουν περιορισμένης ερμηνείας, αφού πρόκειται για εξαιρέσεις μιας θεμελιώδους εγγυήσεως της ατομικής ελευθερίας (*Quinn κατά της Γαλλίας*, απόφαση από 22 Μαρτίου 1995, série A n° 311, σελ. 17, § 42).

19. Στην προκειμένη περίπτωση, ουδείς αμφισβητεί ότι κατά τις δύο επίμαχες χρονικές περιόδους, ο προσφεύγων κρατήθηκε εν αναμονή απελάσεως, κατά την έννοια του άρθρου 5 § 1 στ) της Συμβάσεως. Η διάταξη αυτή απαιτεί μόνο να «εκκρεμεί διαδικασία απέλασης». Δεν χρειάζεται επομένως να διερευνηθεί εάν η αρχική απόφαση απελάσεως δικαιολογείται ή όχι όσον αφορά την εθνική νομοθεσία ή τη Σύμβαση. Ως προς τούτο, το άρθρο 5 § 1 στ) δεν προβλέπει την ίδια προστασία με το άρθρο 5 § 1 γ) (*Chahal κατά του Ηνωμένου Βασιλείου*, απόφαση από 15 Νοεμβρίου 1996, σελ. 1862-3, § 112).

20. Αρμόζει, εν τούτοις, το Δικαστήριο να διερευνήσει εάν η κράτηση του προσφεύγοντος ήταν «κανονική» για τους σκοπούς της διατάξεως αυτής, λαμβάνοντας ειδικότερα υπ' όψη τις εγγυήσεις τις οποίες προσφέρει το εθνικό σύστημα. Σε θέματα «νομιμότητας» κρατήσεως, συμπεριλαμβανομένης της τηρήσεως των «νομίμων μέσων», η Σύμβαση παραπέμπει κυρίως στην υποχρέωση τηρήσεως των ουσιαστικών ως και των δικονομικών κανόνων της εθνικής νομοθεσίας, αλλά απαιτεί, επιπλέον, όπως οιαδήποτε αποστέρηση της ελευθερίας είναι συμβατή με τον σκοπό του άρθρου 5 : την προστασία του ατόμου από την αυθαιρεσία (*Dougoz κατά της Ελλάδος*, n° 40907/98, § 54, CEDH 2001-II).

21. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει, σχετικώς, ότι απαιτώντας όπως οιαδήποτε αποστέρηση της ελευθερίας λαμβάνει χώρα «με τα νόμιμα μέσα», το άρθρο 5 § 1 επιβάλλει, κατ' αρχήν, να έχει η σύλληψη ή κράτηση νόμιμο

έρεισμα στο εσωτερικό δίκαιο. Εν τούτοις, οι όροι αυτοί δεν περιορίζονται να παραπέμπουν στο εσωτερικό δίκαιο. Αφορούν, επίσης, την ιδιότητα του νόμου, ο οποίος πρέπει να είναι συμβατός με την υπεροχή του δικαίου, έννοια συνυφασμένη με το σύνολο των άρθρων της Συμβάσεως. Μία τέτοια ιδιότητα συνεπάγεται ότι εθνικός νόμος που επιτρέπει αποστέρηση ελευθερίας, είναι επαρκώς προσβάσιμος και ακριβής ώστε να αποφεύγεται κάθε κίνδυνος αυθαιρεσίας (*Amuur κατά την Γαλλίας*, απόφαση από 25 Ιουνίου 1996, *Recueil des arrêts et décisions* 1996-III, σελ. 850, § 50).

22. Εν προκειμένω, το άρθρο 27 § 6 του ν. 1975/1991 ορίζει ότι ο Υπουργός Δημοσίας Τάξεως μπορούσε, προς το δημόσιο συμφέρον και εάν το προς απέλαση πρόσωπο ήταν επικίνδυνο ή ύποπτο φυγής, να διατάξει τη συνέχιση της κρατήσεως μέχρις ότου η απέλασή του καταστεί δυνατή.

23. Όμως, προκειμένου περί της πρώτης χρονικής περιόδου της επίμαχης κρατήσεως, ήτοι από 4 έως 11 Δεκεμβρίου 2000, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι ουδεμία εσωτερική απόφαση είχε εκδοθεί προκειμένου να διευκρινισθεί σε ποια βάση ο προσφεύγων έπρεπε να κρατηθεί και να προσδιορισθεί η διάρκεια και οι διατυπώσεις της κρατήσεως αυτής. Ως προς τούτο, το Δικαστήριο δεν δύναται να δεχθεί τον ισχυρισμό της Κυβερνήσεως, κατά τον οποίο «ήταν σε εξέλιξη» διαδικασία απελάσεως πριν ακόμα εκδοθεί διαταγή απελάσεως από την αρμόδια διοικητική αρχή, διότι αυτό θα κατέληγε σε δικαιολόγηση της αποστερήσεως της ελευθερίας η οποία δεν θα είχε άλλο έρεισμα στο εσωτερικό δίκαιο από απλές υποθέσεις ή ανεπίσημες πληροφορίες, τις οποίες θα διέθετε η αστυνομία σχετικά με την τυχόν απέλαση προσώπου (βλ., *a contrario*, *Caprino κατά του Ηνωμένου Βασιλείου*, n° 6871/75, απόφαση της Επιτροπής, από 3 Μαρτίου 1978, *Décisions et rapports* (DR) 12, σελ. 14).

24. Όσον αφορά το δεύτερο χρονικό διάστημα της επίμαχης κρατήσεως, ήτοι από 9 έως 17 Φεβρουαρίου 2001, το Δικαστήριο φρονεί ότι δεν αρμόζει να αποφανθεί επί της νομικής φύσεως της προσωρινής

αναστολής της διαταγής απελάσεως από το Συμβούλιο της Επικρατείας. Πάντως, η Κυβέρνηση δεν επικαλέσθηκε κάποια συγκεκριμένη διάταξη που να αναφέρει εάν – και, σε περίπτωση που όντως συμβαίνει, υπό ποιες προϋποθέσεις – μπορούσε να λάβει χώρα η κράτηση προσώπου για το οποίο έχει προσωρινά ανασταλεί η διαταγή απελάσεως. Από τα προαναφερθέντα συνάγεται ότι η ελληνική νομοθεσία δεν ικανοποιεί το κριτήριο της «προβλεψιμότητας» ενός «νόμου» για τους σκοπούς του άρθρου 5 § 1. Τέλος, το Δικαστήριο δεν λησμονεί ότι ουδείς είχε ισχυρισθεί ότι ο προσφεύγων, κατηγορούμενος για διάθεση πλαστών CD μουσικής, αποτελούσε κίνδυνο για τη δημόσια τάξη.

25. Υπό τις συνθήκες αυτές, το Δικαστήριο εκτιμά ότι υπήρξε στην προκειμένη περίπτωση παραβίαση του άρθρου 5 § 1 στ) της Συμβάσεως.

II. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

26. Το άρθρο 41 της Συμβάσεως ορίζει ότι:

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Συμβάσεως ή των Πρωτοκόλλων αυτής, και εάν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλομένου Μέρους δεν επιτρέπει ειμή την ατελή επανόρθωση των συνεπειών της παραβιάσεως αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εν ανάγκη, στο αδικηθέν μέρος δικαία ικανοποίηση.»

A. Ζημία

27. Ο προσφεύγων δεν υποβάλλει κάποιο αίτημα για υλική ζημία και ηθική βλάβη. Δηλώνει ότι επιφυλάσσεται του δικαιώματος να ζητήσει επανόρθωση για την παράνομη κράτησή του ενώπιον των αρμοδίων εθνικών δικαστηρίων.

28. Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο εκτιμά ότι δεν συντρέχει λόγος επιδικάσεως ποσού για την αιτία αυτή.

B. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

29. Ο προσφεύγων ζητά 6.000 ευρώ για τα έξοδα και τη δικαστική δαπάνη που πραγματοποίησε ενώπιον του Δικαστηρίου. Δεν προσκομίζει κάποιο παραστατικό ή απόδειξη αμοιβής.

30. Η Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι το αίτημα του προσφεύγοντος δεν είναι δικαιολογημένο. Κατά την Κυβέρνηση, στην περίπτωση κατά την οποία θα επιδικαζόταν κάποιο ποσό, δεν θα έπρεπε αυτό να υπερβαίνει τα 500 ευρώ.

31. Κατά την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η επιδίκαση εξόδων και δικαστικής δαπάνης, συμφώνως προς το άρθρο 41, προϋποθέτει ότι αποδεικνύονται πραγματικά, αναγκαία και, επίσης, εύλογα (*Ιατρίδης κατά της Ελλάδος* (δικαία ικανοποίηση) [GC], n° 31107/96, § 54, CEDH 2000-XI).

32. Το Δικαστήριο παρατηρεί ότι οι αξιώσεις του προσφεύγοντος, όσον αφορά τα έξοδα και τη δικαστική δαπάνη, δεν συνοδεύονται από τα απαραίτητα δικαιολογητικά. Αρμόζει, επομένως, να απορριφθεί το αίτημα αυτό.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΩΣ,

1. *Κρίνει* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 5 § 1 στ) της Συμβάσεως.

2. *Απορρίπτει* το αίτημα περί δικαίας ικανοποίησης όσον αφορά τα έξοδα και τη δικαστική δαπάνη.

Συντάχθηκε στη Γαλλική γλώσσα, εν συνεχεία κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 27 Απριλίου 2006 κατ' εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του Κανονισμού.

[υπογραφή]

/ Søren NIELSEN /

Γραμματέας

[υπογραφή]

/ Λουκής ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ /

Πρόεδρος